

Llei sobre la desaparició forçada de menors a Catalunya

202-00061/12

Aprovació

Ple del Parlament, sessió 68, 18.12.2020, DSPC-P 128

Publicació: BOPC 766

El Ple del Parlament, en la sessió tinguda el dia 18 de desembre de 2020, ha debatut el Dictamen de la Comissió de Justícia referent al Proposició de llei sobre la desaparició forçada de menors a Catalunya (tram. 202-00061/12).

Finalment, d'acord amb l'article 55.2 de l'Estatut d'autonomia i amb els articles 121 i 122 del Reglament del Parlament, ha aprovat la llei següent:

Llei de la desaparició forçada de menors a Catalunya

Preàmbul

I. Context històric, polític i sociològic

La desaparició forçada de menors s'ha donat al llarg de la història, però va agafar rellevància contemporània amb la Guerra Civil i la repressió política del franquisme, quan va començar com una pràctica sistemàtica i generalitzada a les presons de dones.

En el període 1938-1952, les autoritats franquistes i el context polític del moment van propiciar que en l'àmbit de la psiquiatria adquirissin una rellevància especial doctrines inspirades en mètodes importats de l'Alemanya nacionalsocialista. Aquestes doctrines van propiciar l'elaboració d'estudis que van tenir molta influència sobre la manera com havien d'ésser tractades les dones empresonades i com se les havia d'apartar de llurs fills i filles perquè aquests no fossin contagiats en llur educació per la ideologia antipatriòtica de les mares.

Aquests estudis enaltien la ideologia del bàndol revoltat. Posaven especialment en èmfasi la superioritat dels seus valors morals, ètics i socials, i en destacaven, per sobre de tot, la religiositat. Aquests valors es contraposaven als del bàndol republicà, que es consideraven moguts per l'enveja, la rancúnia, la ràbia i la venjança, en contra dels valors de la raça hispànica.

Franco va comptar amb la conformitat de l'Església catòlica, que considerava la Guerra com una croada d'alliberament nacional. La presó, la caserna, el manicomi, l'escola i el púlpit foren els dominis de clergues, monges, militars i psiquiatres seguidors d'uns mètodes nazis que els franquistes, amb l'experiència heretada de segles inquisitorials, van desenvolupar a la perfecció. Llur finalitat era dominar la població.

Les primeres dones que van arribar a les presons foren, en alguns casos, afusellades i separades immediatament dels fills i filles que portaven, però altres foren violades a la presó o ja hi van arribar embarassades. Els corrents psiquiàtrics imperants en aquell moment van considerar l'«eugenèsia positiva» com a salvadora de les criatures que van poder i van deixar que llurs mares, alimentades a base de pa sec i aigua, les alletessin. L'Ordre del 30 de març de 1940 obligava que els infants havien d'ésser retirats de llurs mares abans dels tres anys, perquè no tinguessin record, seguint la ideologia nazi, i no es contaminessin del «gen roig» amb llur educació.

L'Ordre ministerial del 4 de desembre de 1941 permetia inscriure i donar nom en el Registre Civil, amb una data de naixement aproximada a la real i de pares desconeguts, qualsevol menor suposadament no identificat. Aquesta norma va permetre canviar la identitat d'infants nascuts de mares republicanes i, entre ells, la dels nadons raptats a llurs mares a les presons abans dels tres anys.

En el període 1953-1977, en el marc mental i ideològic del nacionalcatolicisme i amb institucions com el Patronato de Protección de la Mujer, presidit per Carmen Polo de Franco, la mecànica de sostracció de menors es va centrar en dones pobres, sovint vingudes de zones rurals a servir a les ciutats. En la majoria de casos, eren mares menors d'edat i solteres, i també dones desafectes al règim o amb una conducta social que es considerava moralment reprovable, que el règim considerava perilloses, i mares triades perquè es necessitava un bebè nouat per a una família que volia pagar per a adquirir-lo. Fou el moment en què es va estandarditzar el format del «nadó mort» davant la previsió de la negació de la mare a lliurar-lo voluntàriament.

Hi va haver també adopcions irregulars d'infants que varen patir catàstrofes naturals, com ara alguns dels que van sobreviure a les riudes del Vallès del 1962 o a les nevades de Barcelona del mateix any, i que

els familiars no van poder localitzar.

Ja en democràcia, les sostraccions van continuar, almenys, fins als següents canvis normatius, que dificulten el tràfic i la sostracció de menors:

a) La Llei orgànica 1/1996, del 15 de gener, de protecció jurídica del menor, de modificació parcial del Codi civil i de la Llei d'enjudiciament civil, amb la qual es reconeix a tota persona adoptada el dret a conèixer la seva identitat biològica. A partir d'aquest moment, la mare biològica ha de constar necessàriament en la inscripció del naixement del Registre Civil.

b) La sentència del Tribunal Suprem, del 21 de setembre de 1999, que comporta la fi del «part anònim», i en què es diu que l'article 47 de la Llei del Registre Civil, del 8 de juny de 1957, i els seus concordants, resten derogats per inconstitucionalitat sobrevinguda i, en conseqüència, es consideren inaplicables, per derogació de la cobertura legal, els articles 167 i 187 del reglament de la dita llei. Això ha estat reconegut específicament per a tots els adoptats amb la Llei de l'Estat 26/2015, del 28 de juliol, de modificació del sistema de protecció a la infància i a l'adolescència.

c) La Llei de l'Estat 20/2011, del 21 de juliol, del Registre Civil, que modifica l'article 30 del Codi civil i deroga la necessitat que transcorrin vint-i-quatre hores des del naixement per a considerar persona el nadó que mor abans d'aquest termini.

Només en els casos en què la mare va signar la renúncia al nadó en el moment del part s'ha pogut rebre informació oficial per a localitzar i fer el retrobament. Tots els casos en què no hi ha una renúncia signada per la mare, i també els casos en què es va comunicar a les mares la falsa mort del nadó, tenen denúncies arxivades per la impossibilitat, segons jutges i fiscals, de continuar la investigació, d'acord amb la tipologia següent:

a) Infants que oficialment neixen morts o moren abans de vint-i-quatre hores, però no tenen lligall d'avortament. És a dir, no consten en el Registre Civil i el motiu de l'arxivament és que no es pot continuar la investigació perquè no hi ha cos i no es pot fer la comparativa d'ADN; o bé no hi ha documentació oficial de la mort ni de l'enterrament. És a dir, són persones desaparegudes.

La normativa estatal de policia sanitària mortuòria de 1974 prohibeix l'enterrament fora del cementiri i obliga a enterrar qualsevol part del cos que es pugui identificar com a humana, ja sigui un dit, una cama o un fetus. Catalunya complementa per primera vegada aquesta normativa amb el Decret 297/1997, del 25 de novembre, pel qual s'aprova el Reglament de policia sanitària mortuòria. De 1974 a 1997, doncs, a Catalunya és aplicable la norma estatal de 1974. Amb anterioritat a aquesta norma, podria ésser possible l'enterrament en fossa o al jardí de l'hospital, com declaren que ho feien a l'Hospital Vall d'Hebron, a la Maternitat de Barcelona i a l'Hospital de Figueres, entre altres.

b) En algunes ocasions, hi ha documentació de mort del menor, però és enterrat en fossa, no es pot accedir al cos i no es pot analitzar, tot i que hi pot haver mostres parafinades d'autòpsies que poden servir per a fer la comparativa d'ADN amb els progenitors.

c) Si la documentació és aparentment correcta i es pot fer l'exhumació del cos (normalment amb nadons que han mort després de vint-i-quatre hores del part), hi ha casos en què l'Institut Nacional de Toxicologia no ha pogut concloure si el cos exhumat es correspon, o no, amb els seus familiars naturals. En alguns casos, s'ha utilitzat o destruït tota la mostra que podia servir per a fer una contraanàlisi, la qual cosa ha provocat que no es pugui fer per falta de material; en altres casos, la contraanàlisi sí que ha ajudat a arribar a una conclusió.

També cal tenir en compte la manca de documentació per part de persones que cerquen llurs orígens biològics i que foren ingressades a l'Auxili Social, cases bressol, hospicis o orfenats, sense documentació, més enllà de l'«ha entrat per torn». Cal una investigació exhaustiva de la procedència d'aquestes persones, de qui les va ingressar i el motiu de l'ingrés, principalment perquè els torns es van prohibir a Espanya el 1952.

Així mateix, és important tenir en compte les denúncies presentades per part de fills i filles, perquè estan registrats falsament com a biològics en els arxius. La manera com està redactat el Codi penal provoca que s'investiguin per tipus penals que, analitzats per separat, tenen un termini molt breu de prescripció, i es deté la investigació.

Així, d'una banda, quan s'ha pogut documentar que la mare que consta com a mare biològica no ho és per

ADN, els arxivaments judicials han estat per:

a) Prescripció dels delictes de fingiment de part i falsedat documental. S'arxiva el cas perquè el jutge o el fiscal consideren que no van denunciar quan tenien divuit anys i, per tant, la falsedat documental, el fingiment de part (per part de la mare) i les conseqüències legals cap als facultatius que van falsejar la documentació, com a delictes aïllats, han prescrit.

b) Investigacions en què no hi ha mares que denunciïn que busquen un fill o filla d'aquella clínica (per exemple, el cas de la Clínica Sant Cosme i Sant Damià, de Barcelona), però en canvi sí que hi ha fills que denunciïn irregularitats en llur adopció o consten inscrits com a fills biològics de qui no en són. Els trasllats d'hospital o clínica i la falsificació de documents de parts eren constants en aquests casos.

D'altra banda, hi ha els casos dels que estan registrats com a adoptats, però no hi ha cap renúncia signada per la mare biològica i no tenen accés a cap document que identifiqui la mare. És a dir, partides de naixement sense nom de la mare, que, segons el Registre Civil, es va acollir al part anònim. Alhora, l'hospital o la clínica on van néixer no els facilita cap tipus de documentació i, per tant, desconeixen llur naixement.

Quan una mare s'acollia al part anònim, era anònima a l'hora d'identificar-la en el Registre Civil, però no ho era per a l'hospital o la clínica on paria, que l'havien d'identificar per si moria en el part o necessitava algun tipus de tractament. Cal recordar que el part anònim es va il·legalitzar a Espanya el 1999.

La situació actual és que milers de víctimes, mares, pares, familiars, fills i filles, són oblidades pels poders públics i, en molts casos, és arxivada provisionalment l'acció judicial per a recuperar llur veritable identitat. No obstant això, el Tribunal Europeu de Drets Humans, en l'assumpte *Zorica Jovanović v. Sèrbia*, va concloure que la víctima havia patit una violació continuada del seu dret al respecte a la vida privada i familiar, reconegut en l'article 8 del Conveni europeu de drets humans, per la persistència de l'Estat a no donar-li informació fiable sobre la sort del seu fill.

Les actuacions dutes a terme fins ara no han estat suficients per a abordar aquest problema des d'una perspectiva integral i reparadora. Cal promulgar una norma catalana amb rang de llei, de caràcter general, que integri i atorgui coherència, des del pla normatiu, a la regulació i la investigació d'un assumpte de tanta gravetat.

Les víctimes catalanes a les quals s'ha falsejat la identitat o han desaparegut perquè es va comunicar a la família una mort irreal estan patint psicològicament. El dret internacional considera que tota persona que té un desaparegut a la família de més de cinc anys o que és desaparegut per, com a mínim, aquest període es troba en situació de tortura psicològica.

És important constatar que hi ha mares que van infantar amb edats superiors als cinquanta anys. Com a exemple, hi ha les dades que es poden consultar directament a l'Institut d'Estadística de Catalunya, que reflecteixen les dones majors de cinquanta anys que van parir a Catalunya entre 1975 i 1996. Cal observar que quan comencen les tècniques d'embaràs in vitro o per inseminació artificial decreix el nombre de dones d'edat avançada que queden embarassades, és a dir, al contrari del que seria normal. Per exemple, el 1976, a Catalunya, van infantar dinou dones de més de cinquanta anys i el 1990, només quatre.

També és destacable el fet que les províncies on hi ha més naixements de mares de més de cinquanta anys són Barcelona i Tarragona, quan la diferència de població és molt significativa. Per exemple, l'any 1976, a Barcelona en van donar a llum setze; a Tarragona, dues; a Girona, una, i a Lleida, cap. Però el 1978, a Barcelona en van parir deu; a Tarragona, quatre, i a Girona i Lleida, cap.

II. Contingut

Aquesta llei es divideix en cinc capítols. El capítol primer conté les disposicions generals i l'àmbit subjectiu de la llei; el capítol segon, la relació de drets per a les persones afectades per aquests delictes, i el capítol tercer, les obligacions dels poders públics i els subjectes privats. Els capítols quart i cinquè contenen els articles relatius a la base de dades d'afectats i a la base de dades d'identificadors d'ADN, i també la creació de l'Oficina de la Víctima de la Desaparició Forçada de Menors de Catalunya.

Clouen aquesta llei les disposicions addicionals i finals.

Capítol I. Objecte i àmbit d'aplicació de la llei

Article 1. Objecte i finalitat

1. Aquesta llei té per objecte proporcionar els instruments normatius i els recursos necessaris per al

reconeixement i l'efectivitat del dret a la veritat, la justícia, la reparació i les garanties de no repetició de les víctimes en els casos de desaparició forçada de menors o d'apropiació de menors, amb la consegüent substitució d'identitat. També té per objecte facilitar les tasques d'investigació necessàries, amb la regulació dels procediments administratius necessaris, en atenció a les obligacions concretes per l'Estat espanyol en la Declaració universal de drets humans de l'Organització de les Nacions Unides, el Conveni europeu per a la protecció dels drets humans i de les llibertats fonamentals, la Convenció sobre els drets de l'infant i la Convenció internacional per a la protecció de totes les persones contra les desaparicions forçades, i altres normes internacionals aplicables.

2. Aquesta llei es fonamenta en el respecte als drets bàsics de les persones i s'inspira d'una manera expressa en els tractats internacionals en matèria de drets humans, i declara com a fins:

- a) La recerca de la veritat sobre els fets ocorreguts, amb l'anàlisi acurada de les causes polítiques, sociològiques, econòmiques i antropològiques que els van fer possibles.
- b) L'aplicació de l'acció de la justícia sobre els fets ocorreguts.
- c) La reparació integral dels danys i perjudicis ocasionats a les víctimes i la identificació de llurs responsables; en especial, el record i el retiment d'homenatge a les víctimes.
- d) L'establiment de garanties perquè no es repeteixin els fets ocorreguts.
- e) L'assistència, l'atenció psicològica i l'ajuda a les víctimes per personal especialitzat en el procés de reparació.
- f) La contribució a la difusió del respecte als drets humans, amb la construcció de pilars sòlids sobre els quals es pugui assentar una convivència democràtica.

Article 2. Àmbit subjectiu

1. Als efectes d'aquesta llei, es consideren víctimes directes de la desaparició forçada de menors:

- a) Les persones que tenen sospites, fonamentades en qualsevol indici documental, pericial, testifical o de qualsevol índole, d'haver estat objecte directe d'una sostracció forçada de llur família d'origen i substituïda llur identitat biològica veritable.
- b) Les mares i els pares biològics que tenen sospites, fonamentades en qualsevol indici documental, pericial, testifical o de qualsevol índole, que llur fill ha estat objecte de sostracció i substituïda la seva identitat biològica veritable.
- c) Les mares biològiques que foren objecte de coacció o abús de superioritat en el consentiment per a la renúncia i la adopció posterior.
- d) Les mares biològiques que es van acollir a un part anònim.

2. Als efectes d'aquesta llei, es consideren víctimes indirectes de la desaparició forçada de menors:

- a) Les persones que tenen sospites, fonamentades en qualsevol indici documental, pericial, testifical o de qualsevol índole, d'ésser familiars propers fins al tercer grau i, en casos particulars, com els del període de la Guerra Civil i la primera postguerra, fins al quart grau, d'una persona objecte d'una sostracció forçada.
- b) Els progenitors adoptius que acreditin que foren víctimes de frau o engany en el procés d'adopció de persones identificades com a víctimes segons l'apartat 1.

3. Tenen la condició de desapareguts tots els menors suposadament morts dels quals no consta inscripció en el Registre Civil o que no tenen entrada al cementiri pertinent, especialment els morts oficialment abans de les vint-i-quatre hores del naixement i, per tant, considerats fetus per la llei vigent fins al 2011. Paral·lelament, els familiars fins al tercer grau d'aquests desapareguts tenen la consideració de víctimes.

4. Les disposicions d'aquesta llei obliguen els poders públics següents:

- a) Les administracions públiques de Catalunya.
- b) Els organismes públics, sigui quina sigui llur denominació i personalitat jurídica, integrats en les administracions públiques territorials incloses en la lletra a, o que en depenen, inclòs qualsevol tipus de registre.
- c) Les delegacions i oficines de la Generalitat situades fora de Catalunya.

d) Els centres hospitalaris i de salut, sigui quina sigui llur denominació i personalitat jurídica, pública o privada, o que depenen de les administracions públiques territorials incloses en la lletra *a*.

e) Els registres civils.

f) L'Administració de justícia en funcions no jurisdiccionals.

g) Els arxius de salut, assistència social, judicials, militars i històrics de titularitat pública.

h) Els cossos de seguretat i policials de Catalunya.

5. Les disposicions d'aquesta llei obliguen els subjectes privats següents:

a) Els establiments hospitalaris o de salut, les residències, els asils, les congregacions, les fundacions, les associacions i establiments similars que existien en el moment en què es van cometre els fets objecte d'aquesta llei o els hagin succeït jurídicament i custodiïn arxius, lligalls o qualsevol material informatiu relatiu a aquests fets.

b) L'Església catòlica, els arxius eclesiàstics que continguin dades rellevants que interessin les víctimes, especialment els centres que foren receptors de mares gestants, les maternitats administrades per ordres religioses, les cases bressol, els hospicis i els orfenats.

c) Qualsevol altra persona física o jurídica que s'hagi pogut veure involucrada en els fets.

6. Les víctimes es poden adreçar a les oficines consulars situades a Catalunya per a demanar llur col·laboració si ho consideren necessari per a exercir els drets a què es refereix aquesta llei.

Capítol II. Drets de les víctimes

Article 3. Dret a la veritat

1. Les víctimes tenen dret a accedir a la documentació que els pugui ésser d'interès i que es trobi en els arxius i registres de qualsevol dels subjectes obligats a què fa referència l'article 2.

2. El dret d'accés a què fa referència l'apartat 1 comprèn, en qualsevol cas, la consulta de la documentació i l'obtenció d'una còpia, que ha d'ésser gratuïta als arxius públics. Als arxius privats la consulta també ha d'ésser gratuïta, però l'obtenció de còpia de la documentació pot estar subjecta a l'abonament previ de l'import de la seva realització per part del sol·licitant; aquest import no pot ésser abusiatiu per la part de la institució.

3. En el cas de l'accés als llibres dels cementiris, el dret d'accés comprèn, amb caràcter no exclusiu, la informació sobre les qüestions següents, amb relació als familiars morts:

a) La persona que va sol·licitar l'enterrament de la persona morta.

b) Les causes declarades de la mort.

c) El metge que va certificar la defunció.

d) L'entitat que es va fer càrrec del sepeli.

e) El lloc on són les cendres o les restes, si n'hi ha.

f) La còpia del full del llibre de registre de l'enterrament.

La informació és extensiva a totes les dades disponibles relatives a la inhumació de fetus i de criatures nascudes vives i mortes i registrades com a tals.

4. Les víctimes han de tenir accés complet als butlletins estadístics municipals amb què es conformava el padró municipal en què es trobin consignats els naixements comunicats pels hospitals, amb la identificació dels nascuts, per districte o per hospital, la data del part, i l'edat de la mare i la seva procedència, si és d'un altre municipi.

5. Les víctimes que han estat adoptades o registrades falsament com a biològiques, i els familiars dels nascuts suposadament sostrets, tenen dret a accedir als expedients relatius a l'adopció de les persones amb què poden ésser vinculades documentalment. A aquests efectes, el garant és l'Oficina de la Víctima de la Desaparició Forçada de Menors de Catalunya creada per l'article 11.

6. Les víctimes, per mitjà de l'Oficina de la Víctima de la Desaparició Forçada de Menors de Catalunya, tenen dret a ésser informades i assessorades sobre els passos que cal seguir per a accedir a la informació

que consti en els llibres de registres d'ingressos, parts i adopcions públiques i privades, especialment d'hospitals, clíniques, residències públiques i internats de mares solteres, amb l'objectiu de trobar documentació que les vinculï amb llurs familiars naturals, i a rebre orientació i ajuda per a solucionar els obstacles amb què es trobin.

7. Tots els establiments i organitzacions a què fan referència els apartats 4 i 5 de l'article 2 són susceptibles d'ésser investigats si declaren que la informació demanada sobre naixements, bateigs, defuncions, avortaments, inhumacions, exhumacions i reduccions de restes, cremacions, adopcions, tuteles i altres fets que afecten el naixement i l'extinció de la personalitat i la determinació i modificació de les relacions paternofilials, que s'ha de conservar en els arxius, no existeix.

8. Els metges, els lletrats o qualsevol altre professional que per qualsevol circumstància tinguin en llur poder dades de les víctimes i de llurs familiars cercats tenen l'obligació de cedir-les als òrgans competents en tot el que no estigui cobert pel secret professional, que cal interpretar de manera restrictiva i amb la ponderació obligada amb relació al dret a la investigació de les relacions paternofilials.

9. Les víctimes tenen dret a rebre de qualsevol organisme, persona involucrada o institució tota la informació que pugui estar vinculada amb llur cas, d'acord amb la normativa d'accés a la informació.

10. La mare biològica que durant la vigència del part anònim va lliurar el seu fill en adopció sota qualsevol circumstància, i en l'actualitat vulgui trobar-lo, pot acudir a l'Oficina de la Víctima de la Desaparició Forçada de Menors de Catalunya a fi d'ésser informada i assessorada sobre els passos que cal fer per a sol·licitar la cerca en el Registre Civil en què estigui inscrit el seu fill biològic.

En el cas que ambdues parts accedeixin al retrobament, l'Oficina de la Víctima de la Desaparició Forçada de Menors de Catalunya, per mitjà d'un equip especialitzat, ha de preparar aquest retrobament i contribuir al seu bon desenvolupament, i ha d'ésser la garant de la conciliació familiar entre les dues parts. Així mateix, amb l'autorització de la persona adoptada, ha de sol·licitar al Registre Civil que, en nota marginal, s'inscrigui la identitat de la mare biològica. Si la persona adoptada no vol conèixer la mare, però sí que vol que consti el seu nom, l'Oficina, amb l'autorització de la persona adoptada, ha d'instar el Registre Civil a la inscripció; en cas contrari, no es facilitarà informació de la identitat de la persona adoptada a la seva mare biològica.

11. L'incompliment de les obligacions establertes en els apartats anteriors és sancionat administrativament, sens perjudici de la possible responsabilitat penal. Les infraccions i les sancions aplicables s'han de determinar per llei.

Article 4. Dret a la tutela judicial

1. Les exhumacions que siguin necessàries per a fer efectius els drets de les víctimes, tant en terrenys de titularitat pública com privada, són sufragades per la Generalitat i les du a terme l'Institut de Medicina Legal i Ciències Forenses de Catalunya.

2. Les proves que siguin necessàries per a fer efectius els drets de les víctimes s'han de dur a terme, a instància de part legítima o d'ofici, sempre de manera gratuïta, pels òrgans públics especialitzats.

3. Les restes exhumades que no siguin reclamades pels qui tenen la consideració d'interessats han d'ésser novament sepultades, en les condicions de dignitat suficients, per part dels ajuntaments, en el terme municipal on hagin estat trobades, i de manera que, si cal, es puguin tornar a recuperar.

4. Les autoritats policials i judicials i medicoforenses han d'assegurar sempre la cadena de custòdia de les restes exhumades i traslladades per a l'anàlisi pericial i la identificació, perquè pugui servir de prova material i pericial a les persones considerades víctimes d'acord amb el que estableix l'article 2, les quals, a més, poden sol·licitar mostres sota cadena de custòdia per a fer anàlisis pericials privades.

5. Cada administració censal ha de posar a disposició de l'autoritat policial i judicial, a requeriment d'aquesta, les dades informatitzades sobre els naixements i les defuncions ocorreguts en cadascuna de les províncies o districtes dels infants compresos entre zero i cinc anys, en els casos de censos quinquennals, i entre zero i un any, en els casos de censos anuals. S'ha d'iniciar amb el cens del 1936.

6. L'oficina del Registre Civil, o, si s'escau, l'Institut d'Estadística de Catalunya o els òrgans competents, han de proporcionar, també de manera informatitzada, les dades sobre els naixements, els avortaments i les defuncions, i també les modificacions de filiació.

7. L'Administració ha de salvaguardar la seguretat i la intimitat de les víctimes contra ingerències

il·legítimes i les ha de protegir d'actes d'intimidació i represàlia o de qualsevol altre acte que les pugui ofendre o denigrar.

8. La memòria anual que el Consell de Justícia de Catalunya ha de presentar al Parlament d'acord amb el que estableix l'article 98.2.h de l'Estatut d'autonomia sobre l'estat i el funcionament de l'Administració de justícia a Catalunya ha d'incloure una estadística i una relació de dades desagregades referents a les actuacions judicials a Catalunya que s'hagin impulsat o estiguin en tràmit als partits judicials de Catalunya relatives a la desaparició forçada de menors. Aquestes dades no han d'ésser, en cap cas, dades de caràcter personal.

9. La memòria anual que el fiscal superior de Catalunya ha de presentar al Parlament d'acord amb el que estableix l'article 96.3 de l'Estatut d'autonomia ha d'informar de les diligències d'investigació i les actuacions impulsades d'ofici a Catalunya amb relació al fenomen de la desaparició forçada de menors, i també de les persecucions d'il·lícits penals seguides arran de denúncies presentades per persones físiques, entitats privades o organismes públics.

Article 5. Dret a la reparació

1. Les víctimes tenen dret al coneixement i a la restitució de llur identitat veritable, i al reconeixement d'aquesta identitat a tots els efectes. En conseqüència, poden dur a terme les accions de rectificació en tots els registres, documents i organismes públics o privats que calgui, amb la col·laboració de les administracions pertinents.

2. Les víctimes tenen dret a dur a terme accions de reparació de danys i perjudicis contra les persones i les institucions responsables de la privació de llurs drets.

3. Les víctimes, si ambdues parts s'hi avenen, tenen dret al retrobament acompanyades per professionals d'un servei públic especialitzat i gratuït que ha de preparar i fer possible aquest retrobament.

Article 6. Dret a les garanties de no repetició

Els poders públics, per a evitar la repetició de fets similars als que són objecte d'aquesta llei, han d'impulsar les mesures següents:

a) Campanyes d'informació i sensibilització.

b) Difusió, en els mitjans de comunicació públics, de campanyes d'informació sobre aquests fets.

c) Exposició d'aquests fets en els programes educatius de l'ensenyament reglat.

d) Formació específica per a la policia judicial, la policia autonòmica i les policies locals, jutges i fiscals i metges forenses.

e) Formació del personal docent i dels professionals de la informació sobre aquests fets, que s'han de fonamentar en investigacions universitàries acreditades i en els relats de les víctimes contrastats fefaentment.

f) Organització d'actes d'homenatge i reconeixement a les víctimes d'aquests delictes.

g) Institució d'un dia en memòria dels menors que han estat objecte de la desaparició forçada, i de llurs famílies.

h) Adopció de les propostes de reforma legal i administrativa en matèria de transparència i accés a la informació en els processos d'acolliment, adopció i tutela, jurisdicció de menors, i també en la inspecció dels establiments sanitaris públics i privats i en els registres civils per a introduir les garanties i els procediments de gestió i verificació tendents a l'erradicació de les conductes constitutives de sostracció de menors, alteració il·lícita de l'estat civil i tràfic d'éssers humans.

Capítol III. Obligacions

Article 7. Obligacions dels poders públics

1. Els poders públics estan obligats, en els termes que estableix la legislació corresponent, a prevenir i sancionar les desaparicions forçades de menors; a cercar i identificar els menors apropiats i restituir-los a llurs famílies d'origen; i a revisar, i, si escau, anul·lar, els procediments d'adopció que tinguin l'origen en una desaparició forçada, sia d'ofici o a instància de les víctimes.

2. Els poders públics han de tramitar i resoldre les peticions formulades per les víctimes en l'exercici dels drets que conté aquesta llei, de conformitat amb el que disposa la legislació sobre procediment

administratiu comú o la que sigui aplicable per raó de la matèria.

3. Els poders públics han de vetllar per garantir a les víctimes l'accés a la informació i els arxius de llurs casos, o a la informació que pugui servir per a aclarir-los, en entitats públiques i privades, com els que indica l'article 2.

4. Els poders públics han de facilitar l'accés als arxius en els casos en què se cerquin familiars biològics.

5. Els poders públics han de desenvolupar i aplicar polítiques de memòria col·lectiva adequades per a aconseguir la reparació i la no repetició dels delictes comesos.

6. Durant la investigació dels fets, les víctimes tenen dret al suport jurídic gratuït que pugui contribuir a aquesta investigació, en els termes establerts per la legislació aplicable. Així mateix, durant la investigació dels fets i en el moment en què es dilucidi la veritat o la impossibilitat d'obtenir-la, les víctimes han de poder accedir a un suport psicològic gratuït.

7. Els cossos policials autonòmics i locals han de col·laborar en la investigació dels fets i donar suport a les accions administratives i judicials.

8. Els poders públics han d'establir les actuacions administratives necessàries per a facilitar a les víctimes l'accés a la documentació oficial i a la documentació dels llibres de part i naixement d'hospitals, clíniques i cases de maternitat, i també el suport actiu als processos judicials oberts.

9. Els poders públics han d'instar d'ofici, per mitjà de l'Oficina de la Víctima de la Desaparició Forçada de Menors de Catalunya, a la investigació policial dels casos, si se sospita d'un possible delictes de desaparició forçada o d'usurpació d'identitat d'un menor, com els que es poden derivar de naixements registrats de mares més grans de cinquanta anys, altres circumstàncies que no puguin justificar un possible embaràs real a partir de pràctiques de concepció assistides mèdicament i les proves d'ADN pertinents que corroborin la filiació natural.

10. Els poders públics, en el mateix sentit, han de promoure una investigació adequada en els casos de persones que consten com a fills biològics i que han tingut coneixement que no ho són, i de les persones que tenen irregularitats greus en llur adopció.

Article 8. Obligacions dels subjectes privats

1. Els subjectes privats subjectes a les obligacions d'aquesta llei han de donar resposta a les peticions formulades per les víctimes en el termini de tres mesos a comptar de la data de presentació de la sol·licitud.

2. En cas de manca de resposta o d'una resposta evasiva o incompleta, les víctimes poden presentar una demanda davant els òrgans competents de la jurisdicció civil en defensa de llur dret.

Capítol IV. Actuacions

Article 9. Base de dades d'afectats

1. S'ha de crear, sota la direcció de l'Oficina de la Víctima de la Desaparició Forçada de Menors de Catalunya, una base de dades d'afectats. En l'elaboració i el funcionament d'aquesta base de dades hi han de participar els representants de les entitats legalment constituïdes, tant les que tinguin formació acadèmica sobre la matèria com les associacions representatives de les víctimes de la desaparició forçada de menors.

2. Els interessats tenen dret a accedir a la base de dades amb relació a la informació que els afecta directament i se'ls ha de proporcionar còpia de la documentació corresponent. L'accés a la base de dades amb finalitats d'investigació es regeix per la normativa aplicable en aquesta matèria.

Article 10. Base de dades d'identificadors d'ADN

1. S'ha de crear una base de dades d'identificadors d'ADN, de caràcter gratuït, que contingui tota la informació rellevant amb relació als fets que són objecte d'aquesta llei.

2. S'han de conservar les mostres de restes òssies o material genètic de les diferents exhumacions dutes a terme, amb la seqüència d'ADN, i s'han de facilitar a les víctimes interessades en el cas que vulguin fer una contraanàlisi privada per llur compte, la qual s'haurà de fer en un laboratori acreditat. En aquest cas, es faran les contraanàlisis oportunes fins a l'esclariment total de la seqüenciació de l'ADN correcte, i n'ha d'assumir els costos la Generalitat.

3. Les víctimes que hagin interposat una denúncia pels fets objecte d'aquesta llei poden sol·licitar que els siguin preses mostres per a seqüenciar llur ADN per tal que puguin ésser comparades amb altres dades emmagatzemades, amb el compliment previ, si s'escau, dels requisits legals corresponents. Aquestes proves han d'ésser analitzades en un termini de tres mesos a comptar de la data de presentació de la sol·licitud, tot evitant el deteriorament de les mostres i agilitzant d'aquesta manera tot el procés, especialment, en el cas de persones d'edat avançada. En cas de dubte sobre els resultats, es pot instar a fer una contraanàlisi privada; i en cas de discrepància en els resultats, s'han de fer tantes proves genètiques com calgui fins a la seqüenciació correcta de l'ADN, i n'ha d'assumir els costos la Generalitat.

4. La víctima, en el cas que tingui una analítica feta que consti en algun altre registre d'ADN públic d'alguna comunitat autònoma, pot sol·licitar que s'incorpori a la base de dades d'identificadors d'ADN per a la confrontació corresponent.

Capítol V. Creació d'òrgans

Article 11. Oficina de la Víctima de la Desaparició Forçada de Menors de Catalunya

1. Es crea l'Oficina de la Víctima de la Desaparició Forçada de Menors de Catalunya com a ens de dret públic, amb personalitat jurídica pròpia i plena capacitat pública i privada.

2. La composició, el règim de funcionament, el règim econòmic i financer i la resta de regulació específica de la Oficina de la Víctima de la Desaparició Forçada de Menors de Catalunya s'han de determinar per reglament.

3. Correspon a l'Oficina de la Víctima de la Desaparició Forçada de Menors de Catalunya el reconeixement de la condició de víctima als efectes d'aquesta llei. L'Oficina de la Víctima de la Desaparició Forçada de Menors de Catalunya ha de reconèixer la condició de víctima a les persones que s'ajustin a la definició establerta per l'article 2 i quan els fets van succeir presumptament en el territori de Catalunya, per tal d'obtenir el suport necessari, públic i gratuït, per a investigar els casos fins a la seva dilucidació total i, si s'escau, acompanyar les víctimes en el retrobament amb llurs familiars. Aquest reconeixement s'ha d'estendre als actes que s'organitzin en memòria de les persones afectades per aquests fets.

4. L'Oficina de la Víctima de la Desaparició Forçada de Menors de Catalunya ha d'informar els usuaris, els ha d'orientar cap als responsables de cada servei i ha de supervisar les actuacions per a poder garantir els drets de les víctimes.

Disposicions addicionals

Disposició adicional primera. Compatibilitat

Les previsions establertes per aquesta llei són compatibles amb l'exercici de les accions i l'accés als procediments judicials ordinaris i extraordinaris establerts en les lleis o en els tractats i convenis internacionals.

Disposició adicional segona. Unitat policial específica

S'ha de crear, en el Cos de Mossos d'Esquadra, un equip especialitzat en la desaparició forçada de menors que vetlli per la investigació dels delictes a què fa referència aquesta llei. Aquest equip ha de comptar amb l'activitat formativa i la col·laboració de l'Oficina de la Víctima de la Desaparició Forçada de Menors de Catalunya.

Disposició adicional tercera. Habilitació pressupostària de l'Oficina de la Víctima de la Desaparició Forçada de Menors de Catalunya

S'ha de dotar de pressupost l'Oficina de la Víctima de la Desaparició Forçada de Menors de Catalunya perquè pugui disposar del personal tècnic i especialitzat necessari i cobrir les despeses derivades de les investigacions dels casos presentats per les víctimes.

Disposició adicional quarta. Informació dels treballs de la Comissió Interdepartamental per a la Concreció d'una Estratègia Interdepartamental i Integral davant la Desaparició Forçada de Menors

1. El Govern ha d'informar el Parlament del resultat i les conclusions dels treballs de la Comissió Interdepartamental per a la Concreció d'una Estratègia Interdepartamental i Integral davant la Desaparició Forçada de Menors, creada per l'Acord GOV/148/2019, del 22 d'octubre.

2. El Govern de Generalitat ha de traslladar al Govern de l'Estat el resultat i les conclusions dels treballs de la Comissió Interdepartamental per a la Concreció d'una Estratègia Interdepartamental i Integral

davant la Desaparició Forçada de Menors, als efectes del que estableix l'article 8.1 de la Llei 50/1981, del 30 de desembre, per la qual es regula l'Estatut orgànic del Ministeri Fiscal.

Disposició addicional cinquena. Programa de recerca

1. S'ha d'establir un programa de recerca dedicat a l'anàlisi històrica, científica, arxivística i social del fenomen de la desaparició forçada de menors i del període corresponent, que els documenti i que estableixi patrons que connectin amb investigacions judicials i policials, consultes, denúncies i víctimes.

2. Per a iniciar el treball del programa de recerca cal identificar perfils de recursos i capacitats i treballar amb els fons que s'han d'identificar i catalogar. Amb aquesta finalitat, i com a base per a començar a crear el model de recerca, s'han de considerar els casos i les investigacions tancats per resolució judicial i les consultes formulades i contestades.

Disposició addicional sisena. Integració normativa

1. L'exercici del drets reconeguts per aquesta llei s'ha d'adequar, si s'escau, al que estableix la legislació general de protecció de dades personals i la que sigui específicament aplicable per raó de la naturalesa de les dades i la informació a què fa referència aquesta llei.

2. El contingut dels drets reconeguts per aquesta llei s'ha d'interpretar sempre en funció de la concurrència d'altres drets que es poden veure afectats per raó de la matèria, especialment dels drets fonamentals a la intimitat personal i familiar, els derivats del secret professional i el dret a la tutela judicial.

3. L'exercici dels drets i l'aplicació d'aquesta llei s'han d'ajustar, si s'escau, al que estableix la legislació de l'Estat en les matèries de la seva competència que tenen relació amb el que estableix aquesta llei.

Disposicions finals

Disposició final primera. Habilitació per al desplegament

1. S'habilita el Govern per a dictar totes les disposicions que siguin necessàries per al desplegament i l'aplicació del que estableix aquesta llei. En el procés d'elaboració d'aquestes disposicions s'ha de garantir el tràmit d'audiència de les entitats legalment constituïdes, tant les que tinguin formació acadèmica sobre la matèria com les associacions representatives de les víctimes de la desaparició forçada de menors.

2. Les normes necessàries per al desplegament d'aquesta llei i els estatuts de l'Oficina de la Víctima de la Desaparició Forçada de Menors de Catalunya s'han d'aprovar en el termini d'un any a comptar de l'entrada en vigor d'aquesta llei.

Disposició final segona. Habilitació pressupostària

Els preceptes d'aquesta llei que comportin despeses amb càrrec als pressupostos de la Generalitat tenen efectes a partir de l'entrada en vigor de la llei de pressupostos corresponent a l'exercici pressupostari immediatament posterior a l'entrada en vigor d'aquesta llei.

Disposició final tercera. Entrada en vigor

Aquesta llei entra en vigor l'endemà d'haver estat publicada en el *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*.

Palau del Parlament, 18 de desembre de 2020

La secretària quarta, Rut Ribas i Martí; el president, Roger Torrent i Ramió